

שנעץ את סיבת אסונה של "אופיר" בעברו המקצועי של שטמפר: "אילו שטמפר לא היה מתקבל כקצין ראשון על עתיד ייתכן וחברינו עוד היו חיים היום!"

אולם מאחורי המשפט עומדת בעייה עמוקה יותר: אפשרות קיומו של קואופרטיב ימי בו עלול לראות עצמו כל חבר צוות, למעשה, רשאי לתת פקודות לחבר-החובל שכיר, אף כי לפי התקנון רב-החובל הוא האחראי היחיד לשלום האנייה וצוותה בים.

הארץ

בימי מלחמת העולם הראשונה... ישוב בחפירה אחת חייל בריטי וחיל צרפתי (הארץ).

אריה סורקיס, תל-אביב קיבוץ גלילות, שלב א'.

חובל אברמסקי ורב-חובל זאב-הים) שיש מקום להעמיד את אנוש שטמפר לדין בעוון "רשלנות במילוי תפקיד שגרמה למותם של ששה אנשים" (שלושת הישראלים ושלושה אנשי צוות זרים).

רושם מצויין. שטמפר ששרת כרב-חובל בחיל-הים וקצין ראשון של א/ק עתיד-טרם עלתה על שרטון ב-1949, התייצב חדשים מספר לפני טביעת מסדה לפני שלמה הדרי ביקש להתקבל כחבר באגודה הימית אופיר שהיתה הקואופרטיב הימי הראשון מתנצל הדרי: "הוא עשה על רושם מצויין... והמכונאי השלישי של עתיד-טרם סיפר לי, לאחר מכן, כי עתיד-עלמה על השרטון שעה ש-שטמפר היה על משמרתו, טרם היה חבר האגודה."

לשטמפר היתה תעודה פנאמית של קצין

מרצעים במזרונים רחבי-ממדים. בראש הק"בוצה שעסקה בתעשיית המזרונים שסיפקו נוחיות לילה לכל שוכני בית-הסוהר, עמד צעיר שחרחר שמקצועיותו לא העידה על מעשיו בעבר: התפרצויות לדירות וגניבות רבות, שהאחרונה בהן זיכתה אותו בשנה וחצי מאסר.

האסיר האחר, בן 39, בעל לאשה ואב לשני ילדים, שנשפט לשנת מאסר כאשר נתפס בהובלת בשר שחור, לאחר שהחליט שמקצועו המקורי (ספר) אינו מכניס דיו, חזר בין כחלי בית-הסוהר למקצוע הספרות.

לפני שבועות מספר עוד הועסק ספר קבוע בן-חורף, ארבעה ימים בשבוע, בשכר 80 לירות לחודש, כדי לספר את האסירים. היום מגלה ומספר הספר-האסיר 140 רא"ש (ולחיים) ליום עבודה. אומר הספר:

גל לא לקח זה זמן רב להעביר את משפטם של הנאשמים בגרימת חבלה גופנית חמורה לגנה, שעמד בעשרות קרבות מלחמת העצמ"א, אות, אך הפך בעל-מום עליידי בריונים אור-חיים, לבית המשפט המחוזי, שיחמיר בדינם, לכשימצאם אשמים.

בתי-סוהר תקווה ואחורי הסודרים

בין הכתלים הדהים בני 150 השנים של בית-הסוהר יפו הדהו השבוע קולות אסירי רים וסוהרים משולבים בשאון פטישים וזמ"זום משורים, כי נפתח פרק חדש בדבריימי-בתי-סוהר בארץ: 200 מתוך 400 אסירי יפו התערו בחיי עבודה, על מרפסת משרדו עמד מנהל בית-הסוהר,

התערותם של אסירי בית-הסוהר, יפו, בחיי עבודה: תעשיית-מזרונים, שקי-ניר ותגזחת 140 ראשים X 300 ימי עבודה

מוסיקה

התאהבות בעמק יזרעאל

המחבר הרוסי הגדול פיטר איליץ צ'ייקובסקי שימש משך 11 שנים כפקיד משרד המשפטים הרוסי, חיבר אותו זמן את טובות יצירותיו. דוגמה זאת מצאה חן גם בעיני המחבר (והצליסט) הישראלי משה רפפורט שסבר כי מה שטוב לגדולים טוב גם לו, הוכיח זאת כאשר הצליח, הודות לפרנסתו הבטוחה כפקיד האוצר משך שלוש השנים האחרונות, לסיים את הקונצרטו לצילון עם תזמורת שנגון לראשונה עליידי קול ישראל.

רפפורט נמוך-הקומה והמושקף, המת-קרב לגיל 50 והשפך לפני שנה אחת סבא (לדן, בן קצין צה"ל) התחיל עוסק במוסיקה בגיל 8. ערך את קונצרט הבכורה שלו בן 9 (כצליסט) יצא כעבור חמש שנים ליונה, בירת אוסטריה, השתלם באקדמית המוסיקה שלה משך שלוש שנים.

המנגן (כינור וצילון) והמחבר, לא הסתפק, כראוי לבן משפחה מוסיקאית (בן-דודו, מ"כאל טאובה המנצח; אחד מדודיו — הכנר שלמה טאובה) בהישגיו הלימודיים, הופיע לפני 25 בתחנת השידור של העיר הפולנית קאטוביץ (שבאופיירה שלה שימש כצליסט ראשון) עם חיבור רביעיית מיתרים רבי-הצ'לה.

השבוע יתאספו ידידיו, יחוגו עמו את יובל ה-25 ליצירתו המוסיקאית, שאינה מוגבלת לקונצרטו של צילון ומוסיקה קאמרית בלבד. כי כאשר עלה משה רפפורט ארצה לפני 19 שנה והפך חבר תזמורת האידוד סימפוני-פילהרמוניה (ששכבה, בינתיים, חיים), התאהב בעמק יזרעאל אהבה שהולידה שתי מגנינות, אדם כי ימות בעמק יזרעאל ומפורסמת ביותר, העמק הוא חלום. שה עמידו את המחבר הצליסט בשורה הראשונה של מחברי שירי העם הארצישראלים.

אחר שהעמק הוא חלום וזה בפרס אמריקאי והמלחין עצמו שהיה חבר משק רמת הכובש הפך איש חרבות כחבר רביעיית הי-קיבוץ ותזמורתו בגבעת-ברנר, מצא גם את מקומו כצליסט הראשון באופיירה.

אולם בכך אין מחבר מגנינת ירושלים (המשמשת כאות השידור של קול ישראל) מסתפק ביובלו ה-25, ועוד רבות התכניות לפניו, ואפשר לסכמן בשתי מלים: חיבור ויצירה.

ראשון (אמר יורדיים אחד: "תעודה פנאמית קונים בשתי לירות או בשלושה דולר!") והוא יצא לאיטליה עלימנת להצטרף לצוות מסדה.

למרות התנגדותו ההתחלתית של קברניט האנייה (שכיר הני), הורה שטמפר (עפ"י עדות הקברניט) להעמיס מטען יתר של עצים על מסדה, אף הורה לרכוש כמות עצים על סיפון האנייה. אך התרחקה מסדה מהחוף (12 מיליון) החלה טובעת. כאשר הוריד שטמפר סירה שנייה, סירת עבודה, לרכוב בה את טרופי הספינה שלא מצאו מקום בסירת ההצלה היחידה לא חיכה להבאת ה"משוטים, התרחק עם שבעת נוסעיה לעבר החוף. מהשמונה ניצלו שניים בלבד, שטמפר והדרום-אפריקאי צירלי ברנמן.

ברנמן, שחזר לדרום אפריקה, הודיע כי מכתב: נפילתי למים עקב תנודות הסירה. נוסחו של שטמפר: קפצתי למים (הרא"ש שון) משום שרציתי להקל על הסירה הטובעת.

בעייה עמוקה. השבוע, שנתיים לאחר מכן, ניסה שטמפר בעזרת עורך-הדין אהרן חוטר-ישי (מי שהיה ראש השירות המשפטי של צה"ל) לנקות את שמו מההאשמות העלות לות מלבד הריסת קריירתו הימית, להושיבו בכלא. מטרה נוספת: קבלת תעודת הקצינות שלו שנשללה משטמפר על-ידי משרד התחבורה אחר מסקנות ועדת החקירה.

מוכירי אופיר, שלמה הדרי, עד התביעה הראשונה, דחה את סברת הסינגור כאילו מנהל המשק של מסדה (שנספה באסון) היה צריך להיות אחראי לכמות וצורת הטענת המטען. אחר יצא ב"אחנה משקר" נגד טענת חוטר-ישי כאילו מעל מנהל משק אחר של מסדה בכספי האגודה, למרות היותו חבר בקואופרטיב, הכחיש כל רמז לשחיתות בקר אופרטיב הימי.

משנדה המשפט ונקבע שהעד הבא יהיה המכונאי השני אורי פרוסקאר שמצא את גופתו של אחד הנספים לאחר שהגלים סחפה אל החוף, יצאו הימאים שבאו לחוות במשפט למסדרון, הקשיבו ל"אילו" מפיו של הדרי

* פרשת טביעתה של "מסדה" היתה הסיפור התמונאי הראשון שובע ע"י המערכת הנוכחית של העולם הזה (ופורטס בגליון 651). חקירת העולם הזה, שעל-דרכה בשעתה תגרות רחוב בחיפה, שעה שאנשי הצוות התנגדו לה משוטטבר להם שהיא העלתה פרטים אשר רמזו על העובדות שנתגלו לאחר-מכן בחקירה: רה: ההטענה הבת-ינאונה של האנייה שגרמה, כנראה, לתאונה.

"לוא היתה לי כל כך הרבה עבודה כשהייתי בחוף, לא הייתי מגיע הנה!"

בחדר נמוך-קומה ששימש קודם חדר-מקלחת עסקו שלושה זוגות אסירים בתיקון נעליים ישנות ובתפירת חדשות, תחת הדרכתו של סוהר-סנדלר מקצועי. סיסמתם: מכל שלושה זוגות נעליים ישנות, זוג חדש אחד. בפינות אחרות עסקו אסירים וסוהרים בהקמתה של נגריה, בשכלולה של מכבסה. **פשרה זמנית.** כך הפך בית-הסוהר ל"משק הנושא את עצמו והמכניס לקופת האוצר כספים תמורת עבודת הקבלנות של אסירי ריו, המבוצעות לפי הזמנות ספקים בניי-חורין.

אולם תקנה מנדטורית מיושנת מטילה על קיומו של המפעל. התקנה אוסרת תשלום כסף לאסירים תמורת עבודתם ומתירה הע"קה הדרעמית של לירה אחת בלבד לאסיר המשתחרר (בתנאי שהתנגדותו היתה טובה). בינתיים מצא מנהל בית-הסוהר, שמואל יוגב, פשרה זמנית: מלבד תשלומי השכר המועברים עליידי הספקים במלואם לאוצר מספקים הספקים הענקות קבועות, כממת-קט, פירות וספרים, לאסירים.

משנוכח יוגב לדעת שהענקות במזכרים אינן מספקות את טעמם השונה של האסירי רים השונים, השיג את הסכמתו של האוצר לקבלת תוספת של כסף מזומן בו הוא רוכש מזכרים לפי טעמם ורצונם של האסירים. בינתיים הצטברו סכומים ניכרים בקופת האוצר לזכותו של בית-הסוהר ויוגב שאף לשחררם לשיפור תנאי החיים במכלתו. אך משרתו העיקרית נשארה ביטול התקנה ה"אוסרת קבלת שכר לאסיר תמורת עבודתו. אמר יוגב: "תקנה איננה חוק, אותה יכול גם שר (המשטרה) לשנות."

הים

מי נותן פקודות

"זו היתה אהבה ממבט ראשון, אך הנישור אין לא הצליחו", פסק שלמה הדרי, מזכיר האגודה הימית אופיר. החתן, קצין ראשון אנוש שטמפר, 27, בהיר שער ותכול-ענינים, בעל מבנה בינוני והופעה ביישנית במקצת, איבד את שלוותו הרגילה, העיף מבט על-פני אולם בית-הדין, פגש במבטי הוריהם של שלושת אנשי צוות מסדה עליהם היה אחראי שעה שניספו באסון טביעת מסדה לפני שני תיים (העולם הזה 551) * הסיבה לאי-השקט: לפי עדות הניצולים ודו"ח רב-חובל האנייה לאדמירלות האיתלקית הסיקה ועדת חקירה מטעם משרד התחבורה (בראשותם של רבי-

שמואל יוגב, השקיף על-פני המסדרונות ה"צרים שימו לכוריות דבורים עסקיות, ספק ידיו בקורת רות. אותה שעה התרוצץ בחדר האסירים צעיר צנום ומשופם, עוזר-הכלאי חיים צחר, דירבן את האסירים וסוהרים ב"עבודתם.

משהחל חיים צחר משמש סגנו של יוגב, לפני ששה שבועות, הוכיח שמה שחסר ל"יוגב, שותפו הרעיוני של רם סלומון, ראש שירותי בתי-הסוהר המתפטר, במאבקו לשיי-נוי תנאי בתי-הסוהר (העולם הזה 751), הוא אדם שיבצע את ההשקפות החדשות.

ליווי מוסיקאי. אחר הצגת הבכורה של להקת בית-הסוהר (העולם הזה 742), ניצב לפני יוגב בעל בית-חרושת לשרשרות ומסגרות חבלים חשמליים, שהושפע ע"י ההצגה, הציע לספק חומרי גלם לאסירים ולהעסיקם תמורת התשלום המשתלם לפוע"לים בני-חורין.

התוצאה היתה: תחרות תפוקה בין 22 נשים-אסירות לאסירים הצעירים (מגיל 18 ומטה), בה ניצחו הצעירים. הנסיון הפית תקנה בלב האסירים שציפו לעבודה בריאה ויצרנית במקום ניוון הכלא.

הצעה שנייה, הקמת בית-מלאכה לשקיפי נייר מפסולת עתונות, נתקבלה בהתלהבות. לביצוע ההצעה הורכבה חוליית אסירות ש"קבעה את מקום עבודתה בתוך מרתף משופץ ומאוורר כשהנהלת בית-הסוהר באה לעזרתה בהעבירה רמקולים למרתף, בעזרתם נהגו האסירות-העובדות מליווי מוסיקאי בשעת עבודתן.

צילה צביקלר, 32, נתמנתה לאחראית ל"חרושת השקיפים. היא יצאה בכך, כפי שה"עידות חברותיה, מדכאן אישי כבד בו היתה נתונה. צילה נתגרשה מבעלה, כיוון שנשאה מבלי שיתגרש מאשתו הראשונה, המיתה את ילדה בשפיכת מיליון, אחר שלא הצ'ליחה לקבל את האפוסטרופות עלי.

משהבריאה צילה מתוצאת הרעלה, ילידת נסיון התאבדות אחר רצח בנה, הובאה לדין, נשפטת לעשר שנות מאסר עבור רצח ילדה בן השנתיים.

משך שלוש השנים הבאות הפכה צילה של עצמות ורק החדוש, בקבלה את תפקיד האחראית לעבודת האסירות (בזכות התנהגותה המופתית), החלה מתעודדת. התוצאה הראשונה: יחד עם עוזר הכלאי חיים צחר חיברה כתב בשפת תניית לנשיא המדינה. **140 ראשים ליום.** בפניה אחרת של בית-הסוהר נתקבצו ששה אסירים תחת סככת בד, ליד ערמת עשביים ירקקים, נעצו